

RAPPORT
PERIODIEK KWALITEITSONDERZOEK
Scholengemeenschap Marianum,
Locatie Slash21

School : Scholengemeenschap Marianum, locatie Slash21
Plaats : Lichtenvoorde
BRIN-nummer : 02QN
Onderzoeksnummer :

Uitvoerend inspecteur(s) : Mw. drs. H. Pinkster en dhr. dr. K.T. Bos

Datum schoolbezoek : 19 april, 17, 19, 24 mei 2005
Datum vaststelling :

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding
2. Uitgangssituatie
3. Beschouwing
4. De reactie van de school
5. Vervolg van het toezicht

Bijlage 1: kwaliteitsprofiel

Bijlage 2: verantwoording van het onderzoek

1. Inleiding

Op 19 april, 17, 19 en 24 mei 2005 heeft de Inspectie van het Onderwijs de locatie Slash21 van scholengemeenschap Marianum te Lichtenvoorde bezocht voor een Periodiek Kwaliteitsonderzoek (pko). Dit onderzoek vond plaats als onderdeel van de pilot Variëteit en Verantwoording.

De inspectie gaat bij het kwaliteitsonderzoek in het kader van deze pilot uit van de eigen doelen en ambities van de school. Hoe verantwoordt de school zich over de keuzes die zij maakt, hoe waardeert zij de eigen kwaliteit, hoe komt ze tot dit oordeel, en hoe betreft ze haar omgeving daarbij? De bevindingen van de inspectie zullen in dit verslag worden weergegeven.

Ook zal de inspectie antwoord geven op de vraag of de school voldoet aan een aantal basiskenmerken van goed onderwijs waaraan alle scholen, ongeacht hun eigen keuzes, moeten voldoen. Om dit te beoordelen gebruikt de inspectie een aantal kernindicatoren uit haar waarderingskader voortgezet onderwijs. Deze kernindicatoren zijn tevoren aan de school kenbaar gemaakt.

Op grond van de scores op deze basiskenmerken van goed onderwijs, zal aan het eind van dit verslag een kwaliteitsprofiel worden weergegeven (bijlage 1). Wie zich echter een goed beeld wil vormen van de kwaliteit van de school zal dit profiel van de basiskwaliteit altijd in samenhang moeten zien met het verslag over de kwaliteit in bredere zin.

De inhoud van het rapport.

Na de uitgangssituatie van de school (hoofdstuk 2) komen in de beschouwing (hoofdstuk 3) achtereenvolgens aan de orde:

- de kwaliteit van het onderwijs aan de hand van de kwaliteitsindicatoren.
- de schoolontwikkeling.
- de communicatie van de school met haar omgeving.
- de sterke punten en ontwikkelpunten.

In hoofdstuk 4 geeft de school aan of zij verbeteringen gaat aanpakken en zo ja, welke verbeteringen zij wil aanpakken op grond van de bevindingen van de inspectie.

In hoofdstuk 5 is het vervolgtoezicht aangegeven en worden, indien noodzakelijk, aanwijzingen vermeld met betrekking tot wettelijke bepalingen waaraan de school niet voldoet.

Het onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs levert een kwaliteitsprofiel van de school op (bijlage 1).

Voor haar onderzoek heeft de inspectie waar mogelijk gebruik gemaakt van zelfevaluaties en andere gegevens van de school over haar kwaliteit. In bijlage 2 treft u een verantwoording aan van de opzet en werkwijze van de inspectie.

2. Uitgangssituatie

Slash21 is een projectlocatie van de katholieke scholengemeenschap Marianum en bestaat sinds 2002. Volgens het bestuur en de directie van het Marianum is Slash21 een reactie op de veranderingen in de maatschappij en onder meer bedoeld om de kloof tussen het basisonderwijs en de Tweede Fase te verkleinen. Daarnaast is een belangrijk uitgangspunt van de school "een balans te vinden tussen gemeenschapszin en individualisering". De locatie streeft een integraal onderwijskundig concept na waarin onderwijsvernieuwing, vernieuwing van bedrijfsprocessen en integraal personeelsbeleid samenkomen. De kern van de onderwijsvernieuwing bestaat er uit dat de leerlingen zelfverantwoordelijk zijn voor hun leerproces. Een ander belangrijk uitgangspunt is: leerlingen verschillen; die verschillen moeten worden erkend door er in het aanbod en de wijze van onderwijs geven rekening mee te houden. Verder is kenmerkend voor Slash21, dat gewerkt wordt met nieuw lesmateriaal gekoppeld aan kernbegrippen en niet aan individuele vakken. Teamteaching en teamvorming horen volgens de school onlosmakelijk tot het onderwijskundig concept.

De projectdirectie van Slash21 wordt gevormd door de projectdirecteur en de afdelingsleider. De rector van de scholengemeenschap Marianum is eindverantwoordelijk voor Slash21.

Ten tijde van het Periodiek Kwaliteitsonderzoek bevindt Slash21 zich aan het einde van het derde invoeringsjaar. Slash21 is een driejarige onderbouwlocatie voor havo/vwo en biedt twee jaar basisberoepsgerichte en kaderberoepsgerichte leerweg van het vmbo aan.

De gemengde en theoretische leerweg van het vmbo wordt tot en met het eindexamen op Slash21 aangeboden. In het komende schooljaar (2005-2006) zal de eerste groep leerlingen dit examen afleggen. De leerlingen in de basisberoepsgerichte en kaderberoepsgerichte leerweg van het vmbo zijn bij de overgang naar leerjaar 3 deel gaan uitmaken van een andere locatie van het Marianum, eveneens in Lichtenvoorde. De havo/vwo leerlingen vormen een groot deel van het huidige derde leerjaar van Slash21. Zij zullen de Tweede Fase volgen op de locatie voor havo en vwo van het Marianum in Groenlo.

In de eerste twee leerjaren zijn heterogene leerlingengroepen samengesteld. De leerlingen zijn gegroepeerd in stamgroepen van circa 45 leerlingen. De stamgroepen worden begeleid door tutores en onderwijsassistenten.

De directie is tevreden over de schaalgrootte waarvoor vanaf het begin is gekozen. De groeperingswijze en de meerjarige heterogene samenstelling van de groepen is gehandhaafd. Na twee jaar is echter wel gekozen voor een tweejarige heterogene periode in plaats van een driejarige. Deze wijziging heeft te maken met voortschrijdend inzicht van de projectdirectie en het team en met de wensen van ouders. De relatie met de examenperiode (bovenbouw vmbo en tweede fase) heeft altijd als uitgangspunt gediend. De leerlingen van Slash21 moeten in staat zijn om naadloos in te stromen in het eerste examenleerjaar.

Slash21 heeft op het moment van het inspectiebezoek ongeveer 430 leerlingen. Het leerlingenaantal voor de aanmelding voor het vierde invoeringsjaar (2005-2006) bedraagt voor het eerst minder dan 150 leerlingen (circa 125). In de voorgaande twee jaren moest een lotingsprocedure worden gehanteerd, omdat het aantal aanmeldingen hoger was dan de 150 leerlingen waarop de huisvesting is berekend. De directie heeft twee vermoedens voor de afname van het aantal aanmeldingen: demografische daling van het leerlingenaantal en het vervallen voor de ouders van meer pragmatische argumenten bij de schoolkeuze, omdat twee in het oog springende kenmerken van het onderwijsconcept van Slash21, thuiswerkvrij en geen lesuitval, stapsgewijs in andere delen van de scholengemeenschap Marianum worden ingevoerd.

Volgens de projectdirectie werken de personeelsleden van Slash21 enthousiast aan de ontwikkeling van de locatie. Volgens hen is de werkbelasting groot. Zij vinden dat er op dit moment meer van de personeelsleden wordt verwacht dan op veel traditionele scholen, omdat zij naast en tijdens het dagelijks werk bijdragen aan de ontwikkeling van de locatie en niet op oude routines kunnen terugvallen.

Het schoolgebouw waarin Slash21 is gehuisvest is in 2002 aangepast en heeft open ruimten waarin veel gebruik wordt gemaakt van ICT. Het aantal stilleruimtes is beperkt. Met ingang van het komend schooljaar zullen de eerste twee leerjaren van Slash21 samen met de eerste twee leerjaren van een

andere locatie van de scholengemeenschap in Lichtenvoorde worden ondergebracht in een geheel nieuwe vleugel. Het derde en vierde leerjaar van Slash21 blijven in het huidige gebouw.

Vanuit het bevoegd gezag van de school wordt Slash21 als leergemeenschap, waar met en van elkaar geleerd wordt, voortdurend benadrukt. Het project Slash 21 wordt mede ondersteund door een externe instantie. De ervaringen van Slash21 kunnen niet alleen worden benut op andere (Carmel) scholen, maar kunnen ook een belangrijke impuls zijn voor vernieuwingsprojecten elders in het land.

3. Beschouwing Slash21

Slash21 is nog niet eerder door de inspectie onderzocht aan de hand van een waarderingskader. Dit onderzoek kan dus beschouwd worden als een nulmeting. Het volgende periodieke kwaliteitsonderzoek voor de scholengemeenschap Marianum, dat gepland staat voor het kalenderjaar 2006, zal de gehele scholengemeenschap betreffen. Slash21 zal daar in worden meegenomen. De resultaten van de nu gehouden nulmeting op Slash21 zullen in dat pko als informatiebron worden benut

Profiel

De inspectie heeft voor Slash21 een positief kwaliteitsprofiel vastgesteld (zie bijlage 1. beoordeling kernindicatoren). Op 29 van de 34 indicatoren, die deel uitmaken van dit profiel heeft de inspectie een waardering kunnen geven. Daarvan worden 15 indicatoren met een voldoende gewaardeerd. Negen indicatoren worden met goed gewaardeerd. Op vijf indicatoren heeft Slash21 nog geen voldoende ontvangen.

De inspectie geeft haar bevindingen, een toelichting op de oordelen en conclusies samenvattend weer aan de hand van drie hoofdonderwerpen: De schoolontwikkeling, communicatie met de omgeving en de sterke punten en ontwikkelpunten.

De schoolontwikkeling en communicatie zijn met name beschouwd in relatie tot de kwaliteitszorg van de school. In het onderwerp "de sterke punten en de ontwikkelpunten" wordt het totale onderwijsleerproces op Slash21 beschreven aan de hand van de door de school geformuleerde hoofddoelstellingen.

Schoolontwikkeling

Verantwoording aan en transparantie voor de ouders, leerlingen en de aan- en toeleverende scholen zijn twee begrippen die Slash21 hoog in haar vaandel heeft staan. De inspectie concludeert dat Slash21 deze begrippen ook in de praktijk uitwerkt en beoordeelt de indicatoren betreffende "de zorg voor kwaliteit" als voldoende.

Slash21 heeft goed inzicht in haar eigen uitgangssituatie, is gericht op kwaliteitsverbetering en bespreekt met haar omgeving de sterke en ontwikkelpunten. In de gesprekken en in de documenten vindt de inspectie een zelfkritische houding en een grote mate van zelfcorrigerend vermogen van de locatie terug.

In het schoolplan wordt het centrale integrale concept van Slash21 vertaald in vier hoofddoelstellingen. Deze doelstellingen luiden als volgt:

Het creëren van een experimentele leeromgeving waarin:

- o een totaal herontwerp van het onderwijsproces wordt beproefd waarin het leren van de leerling centraal staat.
- o kinderen met plezier en meer welbevinden gericht werken aan hun persoonlijke ontwikkeling.
- o leerlingen in eenzelfde tijdsbeslag tenminste aan dezelfde doorstroom eisen kunnen voldoen, maar daarnaast meer/bredere vaardigheden ontwikkelen.
- o een andere (meer professionele) werkomgeving voor medewerkers wordt gerealiseerd.

Daarnaast moet door de school na een aanloopperiode binnen de financiële marges van het regulier onderwijs wordt gewerkt.

Slash21 kent nog geen lang existierende onderwijspraktijk en de doelen vragen om een traject van ontwikkeling en verdere concretisering. Door de projectdirectie worden de hoofdoelen gehanteerd als richtlijnen, waarlangs Slash21 zich moet ontwikkelen.

Evaluatie van de hoofddoelstellingen vindt halfjaarlijks en systematisch plaats door middel van enquêtes en middels een zelfevaluatiespel. Hierbij worden het personeel, de ouders en de leerlingen ingeschakeld. Daarnaast fungeren klankbordgroepen met ouders als bron van informatie om na te gaan of de school op de goede weg is. Het jeugdinspectieteam (JIT), dat bestaat uit afgevaardigde leerlingen uit alle stamgroepen, zorgt voor enquêtes onder de leerlingen.

De inspectie vindt dat Slash21 goed zicht heeft op het primaire proces wat een goede basis is voor de evaluatie is van hoofddoelstelling 1 ("Het creëren van een experimentele leeromgeving waarin een totaal herontwerp van het onderwijsproces wordt beproefd waarin het leren van de leerling centraal staat"). Door de teamteaching weten alle personeelsleden van elkaar hoe zij in de stamgroepen functioneren. Ook de teamleiders werken mee in de groepen en signaleren vanuit de praktijk welke zaken in het primaire proces goed lopen en welke zaken voor verbetering vatbaar zijn. Hoofddoelstelling 2 "kinderen met plezier en meer welbevinden gericht werken aan hun persoonlijke ontwikkeling" krijgt in de evaluaties (gesprekken, enquêtes, zelfevaluatiespel) met leerlingen nadrukkelijk aandacht en de uitkomsten van deze evaluaties laten een positief beeld zien. In het onderdeel "sterke en ontwikkelpunten" wordt hier dieper op ingegaan. Op basis van de resultaten van deze systematische evaluaties is verdere ontwikkeling van het concept goed mogelijk. Dat zal des te meer het geval zijn als ook de opbrengsten (in-, door- en uitstroomcijfers) in relatie worden gebracht met informatie uit het primaire proces. De resultaten van het onderwijs van Slash21 kunnen momenteel nog niet worden vergeleken met de verwachting (hoofddoelstelling 3), omdat de uitgestroomde Slash21 leerlingen nog geen eindresultaten hebben behaald.

Naast de systematische zelfevaluatie zijn in opdracht van het bevoegd gezag en de scholengemeenschap Marianum externe evaluaties uitgevoerd. Deze evaluaties hebben met name betrekking op het onderwijsaanbod van de school. Slash21 heeft op basis van de evaluatie naast externe ook interne auteursgroepen in het leven geroepen om het aanbod verder te ontwikkelen.

Op basis van de uitkomsten van de interne en externe evaluaties heeft Slash21 zichzelf concrete verbeterdoelen gesteld in een activiteitenplan. Twee veranderonderwerpen staan daarbij centraal: het werken aan het primaire proces (effectiever leerklimaat voor leerlingen, feedback en coaching, verbeteren rapportage van de resultaten van leerlingen in de groepen) en het werken aan de organisatieontwikkeling (teamontwikkeling, kwaliteitszorg en scholingsbeleid). In het activiteitenplan worden naast de doelen ook de activiteiten en te behalen resultaten beschreven.

De zelfsturende teams die sinds de start van het huidige schooljaar geleid worden door een teamleider, zullen hun doelen in de teamplannen of teamportfolio's formuleren en uitwerken. Daartoe zal het activiteitenplan nader worden geconcretiseerd. De kwaliteitszorgcyclus van plannen, uitvoeren, controleren en bijstellen wordt wel gehanteerd, maar is in de drie jaar waarin Slash21 nu bestaat nog niet volledig doorlopen.

Het stellen van prioriteiten in verbeteringen is een aandachtspunt voor de directie van Slash21 om overbelasting van de personeelsleden te voorkomen.

De projectdirectie is van plan om aankomend schooljaar (het laatste projectjaar) de tot dan toe opgedane ervaringen met de werkwijzen en de resultaten daarvan binnen Slash21 te borgen in een vademecum.

De communicatie met de omgeving

De inspectie is van oordeel dat Slash21 transparant communiceert over haar doelen en ambities met haar omgeving. In Nederland is zij een school voor voortgezet onderwijs die een onderwijsvernieuwing integraal (dat wil zeggen niet alleen onderwijskundig maar ook bedrijfsmatig en personeelstechnisch) en op een ingrijpende wijze heeft doorgevoerd. Vanuit andere scholen voor voortgezet onderwijs komen regelmatig mensen op bezoek om te zien hoe deze vernieuwing in de praktijk uitpakt.

Ook aan de directe omgeving maakt Slash21 haar doelen, ambities en haar tot nu toe bereikte resultaten kenbaar. Aan de basisscholen wordt uitgebreid informatie gegeven. Daarnaast worden aspirant leerlingen en hun ouders uitgebreid voorgelicht.

Voor ouders en leerlingen van Slash21 maakt de school gebruik van verschillende communicatiekanalen: algemene voorlichting, de Slash21 website, een folder en een cd rom. Tevens brengt zij frequent oudernieuwsbrieven uit. Daarnaast worden verschillende voorlichtingsavonden gehouden voor ouders van de leerjaargroepen. Klankbordgroepen met ouders van basisgroepen fungeren als wederzijdse informatiebron.

De ouders zijn erg tevreden over de voorlichting en de verantwoording door Slash21. Ze geven dat aan in de ouderenquête en in een gesprek dat de inspectie met een groep ouders heeft gevoerd. Volgens de ouders is de communicatie over de persoonlijke en cognitieve ontwikkeling van de kinderen een punt van verbetering. Zij geven aan dat de kwaliteit hiervan mede afhankelijk is van de beschikbaarheid van geschikte evaluatie-instrumenten, de betreffende tutor en het functioneren van het portfolio.

Sterke punten en ontwikkelpunten

De inspectie stelt vast dat Slash21 in de afgelopen drie jaar intensief en doordacht heeft gewerkt aan de invoering van het integrale onderwijskundig concept en heeft hiervoor veel waardering.

De invoering is nog volop gaande. Dit brengt met zich mee dat er zaken zijn die al goed lopen en zaken die nog aandacht nodig hebben. In deze paragraaf wordt hierop uitgebreider ingegaan aan de hand van de door Slash21 geformuleerde hoofddoelstellingen en wordt een koppeling gelegd met de kernindicatoren uit het kwaliteitsprofiel.

Hoofddoelstelling 1:

Slash21 bestaat uit een experimentele leeromgeving waarin het leren van de leerling centraal staat

De inspectie heeft tijdens haar observaties in de stamgroepen leerlingen zien werken met het aanbod van de kernbegrippen voor mens en natuur en voor mens en maatschappij. Tevens heeft de inspectie het functioneren van het "taaldorp" kunnen observeren.

Het aanbod van Slash21 is breed en de ontwikkeling van vaardigheden van de leerlingen komt daarin volop terug. Het aanbod is onderwijskundig goed onderbouwd en komt zeer zorgvuldig tot stand in een digitale omgeving. Externe auteurs hebben hiertoe bijgedragen. Regelmatige evaluaties van het aanbod hebben geleid tot nog betere voorwaarden voor afstemming met de praktijk, onder meer de instelling van een interne auteursgroep.

Het personeel is op alle fronten (ontwikkeling en invoering) betrokken bij het aanbod en denkt daar zeer kritisch over na. De samenhang tussen het leerstofaanbod in verschillende vakken is gewaarborgd omdat het aanbod bestaat uit kernbegrippen waarin de leerstof uit meerdere traditionele vakken als uitgangspunt is genomen. De leerstof in de kernbegrippen van het tweede leerjaar bouwt voort op dat van het eerste leerjaar.

De inspectie stelt vast dat Slash21 het leren van de individuele leerling centraal stelt maar dat differentiatie in het aanbod nog een ontwikkelpunt voor de school is. Dit verdient met name aandacht omdat Slash21 in haar uitgangspunt stelt dat "leerlingen verschillen; die verschillen moeten worden erkend door er in het aanbod en de wijze van onderwijs geven rekening mee te houden". Er wordt in het lesmateriaal nog weinig rekening gehouden met verschillen tussen leerlingen in leerniveau en leerstijlen. In de verwerking van de opdrachten mogen de leerlingen verschillen laten zien, maar het leerstofaanbod is voor alle leerlingen gelijk. Ook de bijbehorende opdrachten zijn voor iedereen gelijk. De leerstof en de opdrachten zijn erg talig van aard. Tevens is er weinig animatie in de digitale aanbidding. Tutoren geven aan dat ze praktijkopdrachten missen in het aanbod.

Leerlingen missen aandacht voor culturele vorming en muziek. De projectdirectie heeft dit opgepakt en neemt dit in het aanbod van volgend schooljaar mee.

Vaardigheden zoals leren leren, leren communiceren, leren reflecteren op het leerproces, informatie en communicatievaardigheden en sociale vaardigheden komen in de leeromgeving in ruime mate aanbod.

De inspectie concludeert dat Slash21 vaardigheden regelmatig toetst, maar cognitieve kennis in veel mindere mate. De inspectie vindt dat Slash 21 de kwaliteit van toetsinstrumenten nog onvoldoende waarborgt.

De leerlingen uit met name het derde leerjaar hebben twijfels of ze wel over voldoende leerstofkennis beschikken voor een succesvolle overstap naar de Tweede Fase op de locatie in Groenlo. Uit de ouderenquête van de school blijkt dat tweederde deel van de ouders tevreden is over de wijze waarop ze geïnformeerd worden over leervorderingen van hun kind. Hier kan dus nog verbetering plaatsvinden. De school is inmiddels samen met een externe instantie druk bezig een lijst met relevant geachte competenties samen te stellen, evenals beoordelingscriteria. Daarnaast wil Slash21 het volgen van de ontwikkeling van vaardigheden en leerstofkennis verbeteren door middel van niet-aanbodgebonden toetsen, die bij de externe instantie nog in ontwikkeling zijn. Uit door de school verzamelde informatie over de vorderingen van de leerlingen, die in augustus 2004 zijn doorgestroomd naar het derde leerjaar van het vmbo op een andere vmbo locatie van het Marianum, blijkt dat de meeste leerlingen hun plek hebben gevonden in het reguliere vmbo. De inspectie vindt het belangrijk dat Slash21 alle uitgestroomde leerlingen langere tijd volgt in de schoolloopbaan. Daarmee kan inzicht worden verkregen in de ontwikkeling van de leerlingen en de bijdrage van Slash21 daarin. De monitoring kan bestaan uit analyse van doorstroomgegevens en uit vraaggesprekken met doorgestroomde leerlingen en docenten van de andere locaties.

De inspectie constateert in alle leerjaren dat de meeste leerlingen zelfstandig en zelfverantwoordelijk leren. De leerlingen zijn zelf verantwoordelijk voor hun planning. Deze planning wordt met de tutor, in zijn rol van leerprocesbegeleider (LPB-er), doorgenomen. De leerlingen zijn veelal in groepjes aan het werk en kunnen gebruik maken van de stappenplannen die in de digitale leeromgeving per kernbegrip zijn opgenomen.

Uit de observaties concludeert de inspectie dat de verschillen tussen groepjes leerlingen en de mate waarin zij actief aan het werk zijn, groot zijn. In sommige groepjes wordt het werk gedaan door één of twee leerlingen, terwijl de anderen meeliften.

Tijdens de observaties heeft de inspectie vastgesteld dat een aantal tutoren de geplande onderwijstijd niet voldoende efficiënt gebruiken. Het weglekken van leertijd is een belangrijk aandachtspunt. Door leertijd efficiënter te benutten kan de effectiviteit ervan worden vergroot. Dit is één van de onderwerpen uit het huidige activiteitenplan.

Leerlingen klagen regelmatig over onrust en lawaai-overlast in de grote open ruimten. De leerlingen hebben behoefte aan stilleruimtes om in alle rust te kunnen werken. De inspectie merkt op dat er tussen de basisgroepen wat dit betreft verschillen zijn. Bij de ene groep is er een duidelijke structuur met regels, afspraken en routines. Bij de andere basisgroep is dit minder het geval en zou een beter "klassen"management kunnen helpen om leerlingen effectiever bezig te laten zijn. Ook de sturing die gegeven wordt aan het leerproces van de leerlingen verschilt per tutor en kan een oorzaak zijn van minder effectieve leertijd.

Het organiseren van uitlegmomenten en andere activiteiten zou strakker moeten plaatsvinden om het weglekken van leertijd te voorkomen.

De begeleiding en controle van leerlingen door de tutor vindt in de groepen plaats. Tussen de stamgroepen heeft de inspectie variatie waargenomen in de frequentie en kwaliteit van de begeleiding. In één groep zag de inspectie een mooi voorbeeld van hoe het denkproces van de leerlingen gestimuleerd kan worden door het stellen van kritische vragen. Alle leerlingen kwamen aan bod.

Het organiseren van deze begeleidingsgesprekken is ook een aandachtspunt binnen Slash21.

Leerlingen geven te kennen dat de verschillen tussen de tutoren in de manier van begeleiding, waaronder het voeren van leerprocesgesprekken (portfoliogesprekken), groot zijn. De inspectie vindt dit een belangrijk verbeterpunt voor Slash21.

De verschillen hebben ook te maken met de tijd die beschikbaar is voor begeleiding en het aantal tutoren en onderwijsassistenten dat dagelijks voor de groep staat. Begeleiding van leerlingen door de tutor zou verbeterd kunnen worden door de gesprekken meer frequent te houden en meer gestructureerd in te vullen (meer controle op het leerproces van de leerling zonder de verantwoordelijkheid bij de leerling weg te halen).

Ook de zorg voor en de begeleiding van leerlingen met bijzondere problemen kan worden aangescherpt als het gaat om het uitvoeren van de planmatige zorg en het gebruiken van een samenhangend systeem voor het volgen van de leerlingen.

Slash21 werkt aan integrale leerlingenzorg. Dit betekent dat alle leerlingen die dat nodig hebben in de stamgroep extra en specifieke hulp en ondersteuning krijgen. Op dit moment wordt de zorg per team aangestuurd door een tutor met extra taken. Het is de bedoeling dat hiervoor op korte termijn een functie wordt gecreëerd. Een oorzaak voor het nog ontbreken van een duidelijke structuur voor de

leerlingenzorg is het wegvallen van de schoolbrede zorgcoördinator. Mede daardoor hebben zich in de communicatie rondom zorgleerlingen in het vorige en in het huidige schooljaar problemen voorgedaan. Inmiddels heeft het Marianum twee nieuwe zorgcoördinatoren aangesteld voor schoolbrede taken.

De uitwerking van de specifieke zorg en begeleiding verschilt per team. Binnen één team is een duidelijke structuur aanwezig van signaleren, diagnosticeren, handelen en evalueren van het handelen en bijstellen van hulp. Het delen van deze goede praktijken en vastleggen van deze werkwijzen is een taak voor de nieuwe zorgcoördinator.

Hoofddoelstelling 2:

Leerlingen leren met plezier en werken met meer welbevinden gericht aan hun persoonlijke ontwikkeling

De inspectie is van mening dat Slash21 er in slaagt om leerlingen met plezier te laten werken aan hun persoonlijke ontwikkeling. De algehele ontwikkeling van de leerling kan door leerlingen, tutores en ouders worden gevolgd met behulp van het portfolio. De inspectie constateert dat het portfolio nog niet op de juiste wijze wordt gebruikt door de leerlingen. De leerlingen zijn zelf verantwoordelijk voor het vullen van dit digitale portfolio. Het werkt ook nog niet altijd even vlekkeloos, mede als gevolg van hardware problemen. Het gebruik van het portfolio is een onderwerp in het activiteitenplan.

In reflectiegesprekken bespreken de leerlingen met hun coach de voortgang op basis van alle beschikbare informatie. Ook de ouders worden uitgenodigd voor deze gesprekken. In de praktijk worden deze gesprekken door de coaches op verschillende wijze gevoerd.

De inspectie stelt vast dat binnen Slash21 de sociale ontwikkeling veel aandacht krijgt. Door het werken in wisselende groepjes kunnen de leerlingen volop experimenteren met samenwerken. Uit de gesprekken blijkt dat er tussen het personeel en de leerlingen respect voor elkaar en wederzijds vertrouwen is. De inspectie heeft tijdens haar observaties ook veelal positieve interacties opgemerkt tussen de begeleiders en de leerlingen. Als er zich problemen voordoen, worden die snel weer opgelost. Leerlingen uiten zich positief over de relatie met hun tutores. Ze geven wel aan dat het werken in een grote groep in een grote open ruimte veel gelegenheid biedt voor pestgedrag, waaronder ook digitaal pesten. Volgens leerlingen en ouders wordt daar achteraf adequaat op gereageerd. De inspectie vraagt aandacht voor maatregelen waarmee dit soort zaken voorkomen kan worden.

Ouders zijn over het algemeen tevreden over Slash21. De betrokkenheid van ouders bij de locatie is groot. Uit de ouderenquête en uit de gesprekken met de inspectie blijkt dat ze zich erg serieus genomen voelen en kritisch meedenken over de ontwikkeling van Slash21. Verder helpen zij bijvoorbeeld mee bij het organiseren en uitvoeren van verschillende schoolactiviteiten.

Hoofddoelstelling 3:

Leerlingen zijn in staat om in eenzelfde tijdsbeslag tenminste aan dezelfde doorstroom eisen te kunnen voldoen, maar ontwikkelen daarnaast meer/bredere vaardigheden

Op dit moment kan de inspectie het intern rendement van deze onderbouwlocatie nog niet beoordelen omdat Slash21 zich in het derde invoeringsjaar bevindt en nog onvoldoende gegevens beschikbaar zijn. Ook kan nog niets worden gezegd over de eindopbrengsten van Slash21 leerlingen. Aan het eind van het volgende schooljaar (2005-2006) zal de eerste groep leerlingen, die vanaf het eerste invoeringsjaar onderwijs hebben gevolgd op Slash21, eindexamen doen. Het betreft de leerlingen van het vmbo. In de jaren daarna zullen eindexamenresultaten bekend worden van havo- en vwo-leerlingen die de eerste drie leerjaren op Slash21 hebben doorgebracht. Op basis van de eindopbrengsten zal meer inzicht kunnen worden verkregen in de mate waarin Slash21 er in slaagt om deze hoofddoelstelling te realiseren.

Hoofddoelstelling 4:

Slash21 beschikt over een andere (meer professionele) werkomgeving voor medewerkers

De inspectie is van mening dat Slash21 over een enthousiast team van tutores en onderwijsondersteunend personeel beschikt. De inzet van het personeel is groot. Er wordt voortdurend nagedacht, overlegd over en gewerkt aan verbeteringen van het onderwijskundig

concept. Behalve met de individuele ontwikkelplannen willen de projectdirectie en teamleiders van Slash21 ook gaan werken met teamportfolio's. Per team moet duidelijk worden over welke competenties het team beschikt en op welke manier het zich verder kan ontwikkelen. Volgens alle personeelsleden van Slash21 kent teamteaching grote voordelen. Niemand kan zich verschuilen achter de klasdeuren, iedereen is zichtbaar en verantwoordelijk voor het reilen en zeilen binnen de stamgroepen. Daardoor heerst er een positief kritische sfeer binnen de teams. De inspectie constateert verschillen tussen de teams. Dit is inherent aan het gegeven van zelfsturende teams en teamverantwoordelijkheid. Deze teamverschillen kunnen voor het eenduidig invoeren van een nieuw onderwijskundig concept een risico betekenen. Het geven van onderwijskundige sturing is voor de projectdirectie een belangrijk middel om deze verschillen van acceptabel niveau binnen de gewenste ontwikkelingsrichting te laten zijn.

Perspectief

Tijdens haar bezoek heeft de inspectie veel aspecten van het vernieuwende en integrale onderwijsconcept, zoals geformuleerd in de hoofddoelstellingen van Slash21, in de dagelijkse praktijk in meer of mindere mate waargenomen. Een verdere concretisering van het concept en implementatie in de praktijk is gewenst. De uitgangssituatie hiervoor is volgens de inspectie gunstig. Het personeel reflecteert voldoende op eigen werk en toont een breed draagvlak voor vernieuwingen. De onderwerpen in het activiteitenplan van het huidige schooljaar komen overeen met de door de inspectie gesignaleerde verbeterpunten. De projectdirectie van Slash21 geeft, in samenspraak met de centrale directie van de scholengemeenschap Marianum, voldoende sturing aan de vernieuwingsprocessen. Daarnaast ontvangt de projectdirectie naar haar mening voldoende steun van haar bevoegd gezag, de Stichting Carmelcollege. De projectstatus van Slash21 zal per 1 augustus 2006 komen te vervallen. Dit zal een vermindering van de financiering tot gevolg hebben. De teams en projectdirectie wensen een verdere uitwerking van het onderwijsconcept en ervaren dat daarvoor meer tijd nodig is dan de huidige projectperiode van vier jaar. De inspectie ondersteunt deze wens.

4. De reactie van de school

De school is verheugd met het voorliggende inspectierapport.

Natuurlijk zijn we er van overtuigd dat we goed bezig zijn, maar een positief oordeel van externe deskundigen is een belangrijke steun in de rug en een compliment voor alle uitvoerenden, medewerkers en leerlingen.

We herkennen ons ook in de kritische kanttekeningen; onze eigen verbeterplannen voor het schooljaar 2005-2006 behoeven dan ook geen aanpassing. De hoofdpunten daarin – leerklimaat, coachen en monitoren/beoordelen - zijn congruent met het onderhavige rapport.

Toch hebben wij behoefte aan enkele kanttekeningen en nuanceringen bij de bemerkingen van de inspectie.

Kwaliteitszorg

Inherent aan een goede evaluatie is het beschikken over indicatoren voor het al dan niet realiseren van doelstellingen.

De hoofddoelstellingen, waarvan de inspectie gewag maakt, zijn uitgewerkt in een aantal uitgangspunten t.a.v. :

- leren , bijvoorbeeld toepassing leer psychologische principes, gerichtheid op inzicht- en competentieverwerving
- begeleiden, bijv wijze van coachen, stimuleren van zelfsturing en zicht op eigen ontwikkeling van leerlingen
- professionaliteit, bijv zelfsturende teams, functiedifferentiatie, sturen op competentieontwikkeling.

Deze uitgangspunten worden bij de verdere operationalisering van het concept nader ingevuld en voorzien van indicatoren.

Wij zijn van mening dat wij de kwaliteitszorgcyclus van plannen, uitvoeren, controleren en bijstellen op een aantal terreinen consequent doorlopen; de opmerking die de inspectie daarover maakt moet naar ons idee terugslaan op het feit dat nog niet alle domeinen van het INK op deze wijze meegenomen zijn. De school zal nog keuzen moeten maken welke zaken zij aan een jaarlijkse cyclus wil onderwerpen en welke in meerjarige cycli bezien moeten worden.

Leerstof en beoordeling

Hoewel ook wij vinden dat er in het lesmateriaal nog te weinig rekening gehouden wordt met verschillen tussen leerlingen in leerniveau en leerstijlen, zijn wij toch iets optimistischer: leerlingen kunnen vaak kiezen uit verschillende modules afhankelijk van niveau of interesse; het door leerlingen kiezen van alternatieve eigen routes ter verwerving van bepaalde inzichten wordt nadrukkelijk gestimuleerd. En leerlingen met een indicatie basis- of kaderberoepsgerichte leerweg zijn bijvoorbeeld vrij om het intensieve taalaanbod Frans links te laten liggen. Bovendien moet opgemerkt worden dat het rekening houden met verschillen bij begeleiding en beoordeling wel plaats vindt.

De opmerkingen van de inspectie over de toetsing van vaardigheden en cognitieve kennis roept enige vragen op.

Naar ons idee is het noodzakelijk onderscheid te maken tussen beide.

Kijkend naar de betrouwbaarheid en validiteit van de monitoring en feedback op persoonlijke- en leervaardighedenontwikkeling zijn wij van oordeel dat de kwaliteit daarvan voldoende is. Daarbij rekening houdend met onze opvatting dat deze parameters beter via intersubjectieve oordelen dan met absolute schalen geïdentificeerd kunnen worden.

Voor de inhoud van de leerdomeinen zijn we nu bezig een onderscheid aan te brengen tussen de ontwikkeling van domeingebonden vaardigheden en inzichten enerzijds en noodzakelijk geachte cognitieve kennis anderzijds.

In het kwaliteitsprofiel geeft de inspectie aan niet te kunnen beoordelen of het feitelijk leerstofaanbod dekkend is voor de examenprogramma's. Dat geldt naar ons idee voor het aanbod van elke onderbouw. Iets heel anders is of het aanbod de kerndoelen voldoende afdekt om leerlingen adequaat in te laten stromen in hogere leerjaren die zich wel direct op vigerende examenprogramma's richten.

Dat oordeel zou naar onze mening wel gegeven kunnen worden en dan ook positief uit vallen. Dat is tevens een antwoord op de passage over de leerlingen uit met name het derde leerjaar die twijfels hebben of ze wel over voldoende leerstofkennis beschikken voor een succesvolle overstap naar de Tweede Fase op de locatie in Groenlo. Die twijfel zouden wij positief willen duiden, omdat het laat zien dat leerlingen bewust bezig zijn met hun leertraject en de implicaties ervan voor hun toekomst. Dat vervolgsjaar is voor hen niet vanzelfsprekend, omdat zij zich bewust zijn van hun afwijkende leertraject en niet kunnen inschatten op welke manier daar door de collega's in de Tweede Fase mee zal worden omgegaan. Dat laatste is een nadrukkelijk punt van aandacht van de volledige schooldirectie.

Effectiviteit en leertijd

Samenwerken en helder maken welke bijdrage door welke leerlingen geleverd wordt is een lastig item; het vergt een duidelijke structuur in opdrachten waardoor echte interdependentie ontstaat. Dat is nog niet altijd het geval. De constatering, dat in sommige groepjes het werk wordt gedaan door één of twee leerlingen, terwijl de anderen meeliften, is dan ook terecht. Van belang is wel te constateren dat het wordt gesignaleerd en dat gesprekken daarover met een leereffect hebben.

Tijdens de observaties heeft de inspectie vastgesteld dat sommige tutores de geplande onderwijstijd niet altijd voldoende efficiënt gebruiken

Het organiseren van uitlegmomenten en andere activiteiten zou naar het oordeel van de inspectie strakker moeten plaatsvinden om het weglekken van leertijd te voorkomen. Hieruit spreekt naar ons oordeel toch een denkwijze die zijn oorsprong vindt in een traditioneler onderwijsaanpak.

Natuurlijk moeten organisatorische mankementen, niet tijdig gereed zijn van readers of zo, zoveel mogelijk vermeden worden. Maar de term weglekken suggereert een inefficiëntie, die wij niet zo voelen. Meer vraaggestuurd onderwijs en meer zelfsturing door leerlingen verdraagt zich moeilijk met strak geplande aanbodgestuurde instructie. Het strakker organiseren van uitlegmomenten roept reminiscenties op aan het oude rooster; het feit dat begeleiders hun ondersteuning afstemmen op de behoeften van leerlingen is nu juist een van de winstpunten van Slash.

Eigenlijk vinden we het jammer, dat deze opmerking niet gepaard gaat met een positief oordeel over de aanzienlijke hoeveelheid contacttijd die de begeleiders van Slash realiseren.

De leerlingen realiseren 38,5 effectieve leerweken van elk 29,25 klokuur: dat is 1126 klokuur.

Bovendien kennen wij geen lesuitval, omdat alle ziekte van collega's door het eigen team wordt opgevangen. Daarmee realiseren de begeleiders ruim 15% meer contacttijd dan docenten op de meeste andere scholen. Veel van die contacttijd wordt benut voor een individuele begeleiding van leerlingen bij het benutten van hun leertijd. De vraag dient zich aan of dat laatste niet effectiever is dan een toename in efficiëntie.

Ook is buiten beschouwing gebleven, dat de door de inspectie geconstateerde kwaliteit mede geleverd wordt door niet-docenten. Door de afwijkende arbeidsorganisatie is het mogelijk met eenzelfde budget iets meer mensen (FTE) – docenten en onderwijsassistenten - in te zetten.

Veiligheid en pesten

Als er een domein is waarop we een goed in plaats van voldoende verwacht hadden, dan is dat wel dat van de veiligheid.

Eigenlijk constateert de inspectie dat ook zelf, waar zij zegt dat ouders en leerlingen aangeven dat er achteraf adequaat op (digitaal) pestgedrag gereageerd wordt. Ook pestpreventie staat bij ons hoog in het vaandel: er wordt een module in het lesmateriaal aan gewijd en er wordt regelmatig door de teams met leerlingen over gesproken. Uitbannen is een illusie. Dat het door leerlingen gesignaleerd wordt betekent ons inziens niet dat het bij ons meer gebeurt, maar dat het eerder zichtbaar is en daardoor ook eerder aan te pakken.

Rest ons te melden dat wij met plezier hebben meegewerkt aan dit onderzoek, dat wij waardering hebben voor de open, zorgvuldige en positieve wijze waarop de inspectie de school benaderd en gevisiteerd heeft en zoals gezegd tevreden zijn over de uitkomst. Dat wij werk maken van de verbeterpunten moge duidelijk zijn.

5. Vervolg van het toezicht

Slash21 is nog niet eerder door de inspectie onderzocht aan de hand van een waarderingskader.

Dit onderzoek kan dus worden beschouwd als een nulmeting. Het volgende periodieke kwaliteitsonderzoek voor de scholengemeenschap Marianum, zal plaatsvinden in het kalenderjaar

2006. Daarin zal de gehele scholengemeenschap worden onderzocht, inclusief Slash21. De resultaten van de nu gehouden nulmeting op Slash21 zullen in dat pko als informatiebron worden benut.

Bijlage 1 Kwaliteitsprofiel

Het kwaliteitsprofiel geeft een overzicht van de waarderingen die de inspectie heeft toegekend aan kernindicatoren die betrekking hebben op belangrijke kenmerken van goed onderwijs. In de waardering is tot uitdrukking gebracht in welke mate de indicatoren bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs:

1. draagt niet of nauwelijks bij;
2. draagt onvoldoende bij;
3. draagt voldoende bij;
4. draagt in hoge mate bij;
5. niet te beoordelen.

Kwaliteitsaspect: Kwaliteitszorg	1	2	3	4
<ul style="list-style-type: none"> • De school heeft inzicht in haar uitgangssituatie, waaronder de specifieke behoefte van de leerlingenpopulatie. • De school evalueert systematisch de kwaliteit van haar opbrengsten. • De school evalueert systematisch de kwaliteit van leren, onderwijzen en begeleiden. • De school heeft meetbare verbeterdoelen geformuleerd. • De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten. • De school borgt de kwaliteit van leren en onderwijzen. • De school borgt de kwaliteit van het schoolexamen en van andere evaluatie-instrumenten. • De school rapporteert over de gerealiseerde kwaliteit van het onderwijs aan belanghebbenden. 			•	•

Kwaliteitsaspect: Leerstofaanbod	1	2	3	4	5
<ul style="list-style-type: none"> • De school heeft haar onderwijsaanbod in de onderbouw onderwijskundig onderbouwd. • De school waarborgt dat het feitelijk leerstofaanbod dekkend is voor de examenprogramma's. • Het leerstofaanbod in de verschillende leerjaren sluit op elkaar aan. • Het leerstofaanbod in de verschillende vakken vertoont samenhang. • Het leerstofaanbod is afgestemd op de onderwijsbehoeften van individuele leerlingen. • De school met meer dan 20% taalzwakke leerlingen heeft bij alle vakken een leerstofaanbod in de Nederlandse taal dat past bij de onderwijsbehoeften van deze leerlingen. 		•		•	•

Opmerking [k1]: Pagina: 1

Kwaliteitsaspect: Leertijd	1	2	3	4
<ul style="list-style-type: none"> • De geplande onderwijstijd voldoet aan de wettelijke vereisten. • De incidentele lesuitval blijft beperkt. • Het ongeoorloofd verzuim van leerlingen blijft beperkt. • De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd. 		•	•	•

Kwaliteitsaspect: Pedagogisch klimaat	1	2	3	4
<ul style="list-style-type: none"> • De leraren bevorderen dat leerlingen op een respectvolle manier met elkaar omgaan • De leraren bevorderen het zelfvertrouwen van de leerlingen. • De leraren realiseren een productieve werksfeer. 			•	•

Kwaliteitsaspect: Didactisch handelen	1	2	3	4
<ul style="list-style-type: none"> • De leraren leggen duidelijk uit. • De didactiek is functioneel voor het leerproces van de leerlingen. • De leraren stemmen hun didactisch handelen af op verschillen tussen leerlingen. • De leerlingen krijgen in voldoende mate de verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces. 			•	
			•	
			•	•

Kwaliteitsaspect: Schoolklimaat	1	2	3	4
<ul style="list-style-type: none"> • De ouders tonen zich betrokken bij de school. • De leerlingen en het personeel voelen zich veilig op school. 				•
			•	

Kwaliteitsaspect: Leerlingenzorg	1	2	3	4
<ul style="list-style-type: none"> • De school analyseert de aard van de zorg die de gesignaleerde leerlingen nodig hebben. • De school voert de zorg planmatig uit. • De school gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen. 			•	
		•		
		•		

Kwaliteitsaspect: Toetsing	1	2	3	4
<ul style="list-style-type: none"> • De school borgt de kwaliteit van het schoolexamen en van andere evaluatie-instrumenten. 		•		

Kwaliteitsaspect: Opbrengsten	1	2	3	4	5
<ul style="list-style-type: none"> • De leerlingen behalen het opleidingsniveau dat mag worden verwacht. • De leerlingen lopen weinig vertraging op. • De leerlingen behalen voor hun centraal examen de cijfers die mogen worden verwacht. 					•
					•
					•

Bijlage 2: verantwoording van het onderzoek

Omdat het onderzoek een status van nulmeting heeft, is niet gestreefd naar een proportionele onderzoeksagenda. De inspectie heeft bij de voorbereiding van haar onderzoek wel gebruik gemaakt van (zelfevaluatie)materiaal van de school en heeft deze tijdens het onderzoek meer dan alleen maar geverifieerd.

Het onderzoek bestond uit:

- een voorgesprek met de projectdirectie waarbij ook de rector van het Marianum en één van de leden van de stichting Carmelcollege (het bevoegd gezag van de school) aanwezig waren. In dit gesprek is uitgebreid ingegaan op de doelen en ambities van de school en de wijze waarop de school nagaat in hoeverre de doelen gerealiseerd zijn.
- een gesprek met tutores en onderwijsassistenten.
- een gesprek met ouders.
- een gesprek met leerlingen.
- een gesprek met de teamleiders.
- een gesprek met de tutores die voor hun team een extra taak voor de leerlingenzorg hebben.
- observaties van onderwijsleersituaties.

Er is in de pilot gekozen voor een set van 34 kernindicatoren. Deze set is in ontwikkeling en kan daarom niet zonder meer als basis worden gebruikt voor de vergelijking met andere scholen. De definitieve set zal in de loop van 2005 worden vastgesteld.